

Cuprins

<i>Prefață</i> de Dinu Săraru	13
<i>Cuvânt-înainte</i> de Victoria Vușcan	15
● POEZIA - Accepții ale termenului, structură, compoziție și evoluție	19
* EVOLUȚIA CREAȚIILOR LIRICE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ	
– <i>Studiu de caz</i>	25

POEZIA POPULARĂ

● TEME, MOTIVE, MITURI POPULARE	31
♦ „MIORIȚA” – baladă populară	34
♦ „MONASTIREA ARGEȘULUI” – baladă/ legendă populară	45
♦ „TOMA ALIMOȘ” – baladă populară	58
♦ „DOINA” - doină populară	66
♦ „FRUNZĂ VERDE MAGHERAN...” – doină populară.	69

PERIOADA VECHĂ

● LIRICA RELIGIOASĂ	75
□ DOSOFTEI	76
♦ „PSALTIREA PRE VERSURI TOCMITĂ” – psalmi biblici	77
♦ „PSALMUL 102” – psalm cult.	78
□ NICHIFOR CRAINIC	80
♦ „CÂNTECUL POTIRULUI” – psalm cult.	81

ILUMINISMUL

● ILUMINISMUL – trăsături, manifestări	87
♦ ȘCOALA ARDELEANĂ.	88
♦ „ȚIGANIADA” – Ion Budai-Deleanu.	90

PERIOADA PREMODERNĂ

- ÎNCEPUTURILE POEZIEI ROMÂNEȘTI.....99
 - POETII VĂCĂREȘTI.....99

PERIOADA PAȘOPTISTĂ

- REVISTA „DACIA LITERARĂ” – manifest literar, doctrină estetică107
- LITERATURA PAȘOPTISTĂ (1830–1860)111
 - ION HELIADE RĂDULESCU112
 - ◆ „ZBURĂTORUL” – baladă cultă mitologică113
 - GRIGORE ALEXANDRESCU120
 - ◆ „UMBRA LUI MIRCEA LA COZIA” – poezie romantică121
 - ◆ „DREPTATEA LEULUI” – fabulă128
 - ◆ „IEPURELE, OGARUL ȘI COPOIUL” – fabulă.....132
 - ◆ „OGLINDELE” – fabulă137
 - ◆ „CÂINELE ȘI CĂȚELUL” – fabulă141
 - ◆ „SATIRĂ. DUHULUI MEU” – satiră144
 - VASILE ALECSANDRI151
 - ◆ „PASTELURI” – prezentare generală.....153
 - ◆ „MALUL SIRETULUI” – pastel159
 - ◆ „VISCOLUL” – pastel163
 - ◆ „SFÂRȘIT DE TOAMNĂ” – pastel166
 - ◆ „IARNA” – pastel170
 - ◆ „MEZUL IERNEI” – pastel173
 - ◆ „IMN LUI ȘTEFAN CEL MARE” – imn176
 - ◆ „DAN, CĂPITAN DE PLAI” – poem180
 - ANDREI MUREȘANU198
 - ◆ „DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!” – imn199

ROMANTISMUL

- ROMANTISMUL – trăsături, manifestări205

EPOCA MARILOR CLASICI

- CRITICISMUL JUNIMIST – trăsături, manifestări211
 - TITU MAIORESCU – critic și estetician, mentorul societății culturale „Junimea”213
 - MIHAI EMINESCU217

☆ PROFILUL SPIRITUAL (UNIVERSUL POETIC).....	220
☆ TEME ȘI MOTIVE ALE LIRICII EMINESCIENE	222
☆ EMINESCIANISMUL	231
☆ CREAȚIA POETICĂ EMINESCIANĂ	237
♦ „EPIGONII” – artă poetică	239
♦ „AFĂRĂ-I TOAMNĂ” – sonet.....	251
♦ „DORINȚA” – poezie erotică.....	254
♦ „SARA PE DEAL” – idilă pastel.....	258
♦ „FLOARE ALBASTRĂ” – poezie erotică	263
♦ „PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ” – poezie erotică	269
♦ „CRĂIASA DIN POVEȘTI” – idilă pastel.....	275
♦ „LACUL” – idilă pastel	280
♦ „FIIND BĂIET PĂDURI CUTREIERAM” – idilă pastel	284
♦ „O, RĂMÂI...” – poezie erotică	288
♦ „REVEDERE” – elegie romantică	292
♦ „CE TE LEGENI...” – elegie romantică	297
♦ „LA MIJLOC DE CODRU...” – elegie romantică.....	301
♦ „PESTE VÂRFURI” – elegie romantică	303
♦ „CĂLIN (<i>file din povește</i>)” – elegie romantică.....	307
♦ „SCRISOAREA III” – poem eroic-satiric.....	314
♦ „SCRISOAREA I” – poem filozofic.....	334
♦ „LUCEAFĂRUL” – poem filozofic.....	347
♦ „GLOSĂ” – poezie cu formă fixă	369
♦ „ODĂ (<i>în metru antic</i>)” – artă poetică	376

PRELUNGIRI ALE ROMANTISMULUI ȘI ALE CLASICISMULUI

□ GEORGE COȘBUC	384
☆ UNIVERSUL CREAȚIEI.....	385
♦ „MOARTEA LUI FULGER” – baladă cultă.....	388
♦ „NUNTA ZAMFIREI” – poezie epică	399
♦ „PAȘA HASAN” – baladă cultă.....	407
♦ „PATRIA ROMÂNĂ” – odă	414
♦ „MÂNIOASĂ” – idilă pastorală	418
♦ „NU TE-AI PRICEPUT” – idilă pastorală.....	423
□ OCTAVIAN GOGA	427
☆ UNIVERSUL POETIC.....	429
♦ „RUGĂCIUNE” – artă poetică	430

♦ „APOSTOLUL” – artă poetică	436
♦ „CASA NOASTRĂ” – artă poetică	441
♦ „DE DEMULT...” – artă poetică	446
♦ „DOINA” – doină cultă	452
♦ „TOAMNA” – pastel	455

SIMBOLISMUL

● SIMBOLISMUL – trăsături, manifestări	458
□ ALEXANDRU MACEDONSKI	461
♦ „NOAPTEA DE DECEMVRIE” – poezie romantică	463
♦ „RONDELUL ROZELOR DE AUGUST” – rondel	475
♦ „RONDELUL CUPEI DE MURANO” – rondel	478
♦ „RONDELUL ROZELOR CE MOR” – rondel	480
♦ „FÂNTÂNA” – meditație	483
♦ „IERTARE” – psalm	486
□ GEORGE BACOVIA	488
☆ UNIVERSUL POETIC	489
♦ „PLUMB” – artă poetică	496
♦ „DECOR” – artă poetică	501
♦ „LACUSTRĂ” – artă poetică	505
♦ „DE IARNĂ” – artă poetică	509
♦ „NOCTURNĂ” – artă poetică	513
♦ „AMURG VIOLET” – artă poetică	516
□ ION MINULESCU	519
♦ „ACUARELĂ” – poezie simbolită	522

PERIOADA INTERBELICĂ 1918–1947

✱ DIVERSITATE TEMATICĂ, STILISTICĂ ȘI DE VIZIUNE	
– <i>Studiu de caz</i>	529

TRADIȚIONALISMUL

● TRADIȚIONALISMUL – trăsături, manifestări	534
□ ION PILLAT	536
☆ UNIVERSUL POETIC	538
♦ „ACI SOSI PE VREMURI” – poezie tradițională	539

♦ „VERSUL ȚĂRII” – odă	544
♦ „CĂMARA DE FRUCTE” – pastel tradițional.	546
♦ „MĂRȚIȘOR” – pastel tradițional.	548
□ VASILE VOICULESCU	551
♦ „ÎN GRĂDINA GHETSEMANI” – poezie tradițională religioasă ...	552
♦ „GRAI VALAH” – odă	556
☆ „ULTIMELE SONETE ÎNCHIPUITE ALE LUI SHAKESPEARE ÎN TRADUCERE IMAGINARĂ DE VASILE VOICULESCU”	559
♦ „SONETUL CLXX” (170) – sonet	561
♦ „SONETUL CLXXXIII” (183) – sonet	563

MODERNISMUL

● MODERNISMUL – trăsături, manifestări	566
□ TUDOR ARGHEZI	567
☆ UNIVERSUL POETIC	569
♦ „TESTAMENT” – artă poetică.	577
♦ „FLORI DE MUCIGAI” – artă poetică.	582
♦ „MORGENSTIMMUNG” – poezie erotică	586
♦ „CUVÂNT” – artă poetică	590
♦ „LUMINĂ LINĂ” – artă poetică	593
♦ „TABLOURI BIBLICE (<i>Versuri de abecedar</i>)” – ciclu de poezii	597
♦ ♦ „ADAM ȘI EVA” – tema joc, joacă	597
♦ ♦ „PEDEAPSA” – tema joc, joacă	602
♦ „PREFAȚĂ” – artă poetică	605
♦ „HORĂ DE BĂIEȚI” – artă poetică	610
♦ „DE-A V-AȚI ASCUNS” – poezie lirico-filozofică	614
☆ LIRICA EXISTENȚIALĂ (PSALMII)	618
♦ „PSALM (<i>Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere</i>)” – artă poetică	623
□ LUCIAN BLAGA	627
☆ UNIVERSUL POETIC	628
☆ CONCEPȚIA FILOZOFICĂ ÎN LIRICA LUI LUCIAN BLAGA	628
♦ „EU NU STRIVESC COROLA DE MINUNI A LUMII” – artă poetică .	633
♦ „LUMINA” – artă poetică.	637
♦ „GORUNUL” – poezie filozofică	641
♦ „PARADIS ÎN DESTRĂMARE” – poezie filozofică	646

♦ „VARĂ” – pastel spiritualizat	649
♦ „AMURG DE TOAMNĂ” – pastel spiritualizat.	651
♦ „IZVORUL NOPTII” – poezie erotică	654
□ ION BARBU	657
☆ ETAPELE CREAȚIEI	658
♦ „DIN CEAS DEDUS...” („JOC SECUND”) – artă poetică.	661
♦ „TIMBRU” – artă poetică.	665
♦ „OUL DOGMATIC” – artă poetică.	668
♦ „RIGA CRYPTO ȘI LAPONA ENIGEL” – baladă cultă	671
* MODERNISM VERSUS TRADIȚIONALISM – <i>Studiu de caz</i>	675

AVANGARDISMUL

● AVANGARDISMUL – trăsături, manifestări	678
□ ION VINEA	682
♦ „ORA FÂNTÂNILOR” – poezie avangardistă	683

PERIOADA POSTBELICĂ din 1947 – până astăzi

* LITERATURA ASERVITĂ IDEOLOGIEI COMUNISTE.	689
* POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ – <i>studiu de caz</i>	694

NEOMODERNISMUL

● NEOMODERNISMUL – trăsături, manifestări	697
□ NICHITA STĂNESCU.	698
☆ UNIVERSUL POETIC	699
♦ „CĂTRE GALATEEA” – artă poetică	704
♦ „LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA” – artă poetică.	708
♦ „POVESTE SENTIMENTALĂ” – artă poetică.	712
♦ „ÎN DULCELE STIL CLASIC” – artă poetică	715
♦ „CÂNTEC” – artă poetică	718
♦ „EVOCARE” – artă poetică	721
♦ „EMOȚIE DE TOAMNĂ” – artă poetică	723
♦ „DEZÎMBLÂNZIREA” – artă poetică.	727
♦ „CU O UȘOARĂ NOSTALGIE” – artă poetică	730
♦ „LECȚIA DESPRE CUB” – artă poetică.	734

❑ MARIN SORESCU	737
☆ UNIVERSUL POETIC	739
♦ „ECHERUL” – poezie neomodernistă	743
♦ „POVESTE” – poezie neomodernistă	747
♦ „SCARĂ LA CER” – poezie neomodernistă	750
❑ LEONID DIMOV	752
♦ „VIS CU BUFON” – poezie neomodernistă	753

POSTMODERNISMUL

● POSTMODERNISMUL – trăsături, manifestări	757
❑ MIRCEA CĂRTĂRESCU	760
♦ „GEORGICA A IV-A” – poezie postmodernă	761
♦ „CIOCNIREA” – poezie postmodernă	764
♦ „LEVANTUL” – epopee	767
♦ „IARNA” – creație lirică	773
❑ ANA BLANDIANA	775
♦ „O STRADĂ CU SENIMENTE” – creație lirică	775
♦ „FACE ORICINE CE VREA” – creație lirică	780
● NAȚIONAL ȘI UNIVERSAL ÎN LIRICA LUI MIHAI EMINESCU	
– Sintează literară	783

PARALELE LITERARE

– ESEURI LITERARE –

♦ „LACUSTRĂ” de George Bacovia și „ACUARELĂ” de Ion Minulescu	795
♦ „PLUMB” de George Bacovia și „LACUSTRĂ” de George Bacovia	800
♦ „REVEDERE” de Mihai Eminescu și „DECOR” de George Bacovia	804
♦ „DORINȚA” de Mihai Eminescu și „FOARE ALBASTRĂ” de Mihai Eminescu	810
♦ „DORINȚA” de Mihai Eminescu și „LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA” de Nichita Stănescu	816
♦ „TESTAMENT” de Tudor Arghezi și „DIN CEAS, DEDUS...” de Ion Barbu	822
♦ „MAI AM UN SINGUR DOR” de Mihai Eminescu și „GORUNUL” de Lucian Blaga	828
♦ „ODĂ (în metru antic)” de Mihai Eminescu și „CĂTRE GALATEEA” de Nichita Stănescu	834
♦ „ADAM ȘI EVA” de Tudor Arghezi și „DUPĂ MELCI” de Ion Barbu	841

POEZIA

Accepții ale termenului Structură, compoziție și evoluție

ACCEPȚII ALE TERMENULUI

POEZIA este creația literară lirică, prin care poetul își exprimă ori sugerează *în mod direct* o idee, o emoție, un sentiment, o stare sufletească, apelând la imagini artistice, la cuvinte cu sens figurat și care are – din punct de vedere formal – muzicalitate, armonie și ritm. **Liricul** este o formă **artistică**, prin care poetul „se comunică”, așa cum definea **Tudor Vianu** limbajul poetic al ideilor și sentimentelor *exprimate direct*.

Poezia poate aparține **genului epic**, dacă are *fir narativ* și exprimă **în mod indirect** concepția autorului prin intermediul *personajelor* ori se înscrie în **genul liric** dacă exprimă **direct** sentimentele, stările, ideile, atitudinea și viziunea scriitorului, modul de expunere fiind *descrierea*.

COMUNICAREA ÎN TEXTUL POETIC este definită atât de *eul liric/ eul poetic/ vocea poetică*/, precum și de raportul dintre *autor și eul liric*.

◆EUL LIRIC/ EUL POETIC/ VOCEA LIRICĂ/ VOCEA POETICĂ.

Poezia modernă impersonalizează comunicarea, introducând un nou concept, „**eul liric**” sau „**eul poetic**”, cunoscut și ca **lirism subiectiv**. Acesta nu trebuie confundat cu „**eul empiric**”, adică biografic și nici cu „**eul psihologic**”, care aparține simțirii personale a autorului.

EUL POETIC este „**vocea interioară**” a creatorului de poezie, detașat de lume și de realitatea înconjurătoare. O definiție plastică a eului liric a formulat poetul francez **Rimbaud**: „*Eu este un altul*”, nu în sensul înstrăinării poetului de ideea de confesiune, ci dimpotrivă, mergând către obiectivarea creației. În studiul intitulat sugestiv „*Poetica*”, **Aristotel** diferenția, pentru

prima oară, discursul oratoric de evocarea imaginară, care se bazează pe *imitația realului*, adică „*mimesis*”.

Poetica tratează – așadar – aspectele generale legate de forma și de funcțiile textului literar, atât pentru creațiile în versuri, cât și pentru cele în proză. Principiul mimesis-ului a generat sistemul de norme specifice operelor lirice, prozodia, procedeele stilistice, reperele estetice și filozofice care se regăsesc într-un text literar.

În studiul intitulat „*Atitudinea și formele eului în lirica lui Eminescu*”, **Tudor Vianu** a definit – în afară de „eul poetic” – încă două tipuri de liric:

□ **lirica „măștilor”** este proprie creațiilor în care poetul își exprimă ideile, sentimentele, concepțiile „*sub o mască străină*”, așa cum se întâmplă în poemul „*Luceafărul*”: **Eminescu** învederează ideile sub masca astrului nocturn sau a Demiurgului. În cazul liricii măștilor, se manifestă „*un eu mai îndrăzneț, mai viu colorat, mai radical în judecățile și simțirile sale*”. Exemplul prin care **Vianu** susține acest nou concept este poezia „*Rugăciunea unui dac*” de **Mihai Eminescu**;

□ **lirica „rolurilor”** – poetul se identifică, se contopește cu un personaj, „*așa cum face totdeauna creatorul de caractere dramatice și epice*”; respectivul personaj nu reflectă, în totalitate, sentimentele poetului, deși acesta nu le respinge, ba chiar „*le susține și pe acestea*”, dar pe care le-a remarcat manifestându-se în jurul său și le relevă în poezie. Lirica rolurilor reliefează „*un eu care se joacă și care experimentează posibilități dintre cele mai îndepărtate ale sale*”. Exemplul argumentativ este poemul „*Înger și demon*” de **Mihai Eminescu**.

George Călinescu, în „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*”, remarcă o particularitate inedită a poeziei lui **George Coșbuc** și anume **lirismul obiectiv**. Prin această nouă *tehnică lirică* se realizează o **poezie obiectivă**, în afara conștiinței poetului și independent de ea, cu alte cuvinte, comunicarea stărilor, sentimentelor ideilor acestuia se face prin intermediul personajelor, dar atitudinea creatorului rămâne **lirică**. În idilele pastorale, construite ca „*niște monoloage*”, se manifestă „*lirismul în forma aceasta obiectivă*”, **Coșbuc** realizând „*o poezie teatrală, așa cum există un teatru de poezie*”.

◆ TIPURI DE LIRISM

● **Lirismul subiectiv** presupune prezența eului liric în textul poetic. Mărcile lexico-gramaticale ale eului poetic sunt pronumele și verbele la persoana I, dativul etic, adresarea directă prin verbe/pronume la persoana a II-a și substantive în vocativ.

● **Lirismul obiectiv** se definește prin detașarea eului liric prin intermediul unor „măști” lirice/ personaje. Mărcile lexico-gramaticale ale lirismului

obiectiv, care marchează distanțarea eului liric în textul poetic, sunt reprezentate de *pronume și verbe la persoana a III-a*, de *înlocuirea eului liric printr-un personaj*.

◆ **ELEMENTELE DE COMPOZIȚIE** în textul poetic sunt:

● **Titlul** – cuvânt/ sintagmă care se așază în fruntea unei cărți, a unui capitol, a unei poezii etc., concentrând problematica tratată, indicând sugestiv conținutul creației;

● **Incipitul** – formula introductivă într-o operă literară, cu o anumită relevanță estetică, proprie construcției exterioare a acesteia.

● **Secvența poetică** – seria de evenimente, imagini, stări poetice corespunzătoare unei singure idei. O secvență poetică poate fi alcătuită din una sau mai multe strofe, iar o poezie poate avea mai multe idei literare structurate în tot atâtea secvențe poetice;

● **Relațiile de simetrie și de opoziție** – sunt elemente de compoziție în textul poetic:

***relațiile de simetrie** se realizează prin dispunerea, într-un mod concordant, a unor cuvinte/ sintagme/ secvențe poetice identice în discursul liric, fiind așezate într-o îmbinare armonioasă, cu accent pe ideea poetică și cu efect eufonic;

***relațiile de opoziție** constituie un raport între elemente lirice antitactice, care coexistă opunându-se ori excluzându-se, cu scopul de a învedera ideea poetică sau semnificațiile respectivelor cuvinte/ sintagme/ secvențe poetice.

● **Elemente de recurență – motive centrale** cu semnificații profunde și funcție de liant al imaginilor artistice din structura unei creații literare. **Laitmotivul** este motivul literar (cuvântul cheie/ sintagma/ simbolul) care se repetă în cursul operei și are rolul de a accentua imaginea artistică/ ideatică, integrându-se, uneori, refrenului.

◆ **LIMBAJUL ȘI EXPRESIVITATEA TEXTULUI POETIC** se definesc prin caracteristici specifice stilului artistic, prin sensul conotativ (figurat) al cuvintelor, prin originalitatea, inovația și unicitatea expresiei, precum și printr-o bogăție lexicală de neologisme, arhaisme, regionalisme, care alcătuiesc registrul stilistic al limbajului. Funcția estetică a limbajului artistic se realizează prin **expresivitate, ambiguitate, sugestie, reflexivitate**:

● **Expresivitatea poetică** presupune exprimarea plastică a ideilor, într-un stil particularizat prin noutate și inventivitate a imaginarului poetic, prin selectarea unui lexic adecvat transmiterii de stări emoționale cititorului.

Semnificații ale timpurilor și modurilor verbale, cu puternică expresivitate în creația lirică:

***Prezentul etern/gnomic** exprimă o acțiune ce se desfășoară simultan cu momentul vorbirii, sugerând permanentizarea acțiunii/ stării/ sentimentului eului liric, fără a se întrevedea o finalizare; prezentul istoric sau narativ exprimă sensul timpului trecut cu nuanță de eternizare a acțiunii, gestului, atitudinii, de reactualizare a acesteia: „Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare/ Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare” („*Scrisoarea III*”, de Mihai Eminescu)

***Perfectul simplu** – acțiune/ stare de dată recentă, finalizată de curând, sugerând o activitate statornică și neîntreruptă: „Făcui din zdrențe muguri și coroane” („*Testament*”, de Tudor Arghezi);

***Imperfectul** – acțiune începută și neterminată, sugerând stări incerte, de nesiguranță și provizorat, fără speranța vreunei împliniri a ideii/ sentimentului eului liric: „Dar orice lucra / Noaptea se surpa!” („*Miorița*”, baladă populară);

***Perfectul compus** – acțiune finalizată deja într-un trecut îndepărtat, certitudinea unei activități/ unui sentiment, unei stări, unei idei ori nostalgia senzațiilor/ sentimentelor trăite cândva (adolescență, tinerețe, iubire etc.): „Patria ne-a fost pământul / Unde ni-au trăit strămoșii” („*Patria română*”, de George Coșbuc);

***Viitorul** – proiectarea acțiunii într-un timp nedefinit, neidentificat, o dorință propulsată într-un cândva incert, fără finalizarea stării/ idealului/ sentimentului, poezii apelând adesea la forme ale viitorului popular pentru efect stilistic de oralitate: „Și mi-i spune-atunci povești/ Și minciuni cu-a ta guriță,/ Eu pe-un fir de romaniță/ Voi cerca de mă iubești.” („*Floare albastră*”, de Mihai Eminescu);

***Conjunctivul și condițional-optativul** – dorința, năzuința, tânjirea pentru împlinirea unui sentiment/ ideal/ aspirații/ dor, sugerând prelungirea la nesfârșit/ permanentizarea dorinței/ acțiunii, fără a se întrevedea realizarea acestora: „O oară să fi fost amici/ Să ne iubim cu dor,/ S-ascult de glasul gurii mici/ O oară și să mor”. („*Pe lângă plopii fără soț*”, de Mihai Eminescu); „Ce voi? Aș vrea să nu mai stai/ Pe gânduri totdeauna,/ Să râzi mai bine și să-mi dai/ O gură, numai una”. („*Luceafărul*”, de Mihai Eminescu)

***Imperativul** – o poruncă, un îndemn ori o chemare afectivă, adesea sugerând fiorul lăuntric, emoția provocate de nerăbdare/ surescitare, așteptarea persoanei/ stării nostalgice căreia îi duce dorul; „O, rămâi, rămâi la mine/ Te iubesc atât de mult” („*O, rămâi...*”, de Mihai Eminescu) „Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,/ În care te-adânciră barbarii de tirani!” („*Deșteaptă-te, române!*”, de Andrei Mureșanu);

***Infinitivul** – esența semantică a verbului, definește **acțiunea în sine, identitatea sensului intrinsec al cuvântului**: „Nu credeam să-nvăț a muri vre-odată” [„*Odă (în metru antic)*”, de Mihai Eminescu];

***Gerunziul** exprimă **permanentizarea acțiunii**, sugerează o **stare sau un sentiment etern, o idee obsesivă** de care eul liric nu se poate detașa: „De-atâtea nopți aud plouând/ Aud materia plângând” („*Lacustră*”, de George Bacovia).

● **Ambiguitatea** în stilistică este un procedeu bazat pe **echivocul lexical/ gramatical** rezultat din posibilitatea de a interpreta diferit, din punct de vedere semantic, un cuvânt sau o construcție, prin sens conotativ, ironie sau repetiție. Se definește printr-un **joc de cuvinte** asemănător **calamburului**, care este o figură de stil bazată pe echivocul rezultat din alăturarea/ substituirea a două cuvinte asemănătoare sonor (omofone), dar având sensuri diferite, în scopul obținerii unui efect emoțional/ comic (Banul este *nume rar* = „*numerar*” – Mihail Kogălniceanu). **Formă de manifestare a funcției ludice a limbajului**, ambiguitatea este un procedeu alegoric, care determină în context alcătuirea unei întregi **serii figurative** și care se realizează, în principal, prin:

***omonimie, polisemie și paronimie**: „O lume e în lume și o vecie ține” (Mihai Eminescu); „Și nu cunoști pe *buza mea scânteietoare/ Buzele calde câte m-au sorbit*” (Tudor Arghezi).

***tropi: metonimia, repetiția cu implicații semantice, refrenul**: În poezia „*Sara pe deal*” (Mihai Eminescu) **ambiguitatea stilistică** se distinge prin **repetiția epitetului „vechi”**, așezat în combinații surprinzătoare: streșinile „vechi” ale caselor sugerează păstrarea obiceiurilor tradiționale străbune ale satului românesc, „*clopotul vechi*” dezvăluie credința creștină ancestrală a românului, iar „*vechiul salcâm*” reconstituie viziunea iubirii manifestate în mijlocul naturii ocrotitoare, sentiment ce definește omul contopit cu teluricul și cosmosul din timpuri imemorabile;

***împletirea registrelor stilistice și a stilurilor funcționale**: În poezia „*Din ceas dedus...*” (Ion Barbu), **imaginile artistice** se îmbină cu **terminologiile științifice**, luate mai ales din matematică – „*însumare*” – și cu **neologismele-epitet** – „*nadir latent*”.

● **Sugestia** textului liric este ilustrată prin **procedeele artistice/ figurile de stil (tropi)** care compun un tablou unic prin frumusețe, un adevărat ansamblu estetic realizat prin îmbinarea **imaginilor vizuale cu cele motorii, auditive, olfactive, cromatice**, provocând o emoție puternică de admirație și încântare asupra cititorului. **Procedeele artistice/ figurile de stil (tropii)** se structurează, după criterii lingvistice, în **trei categorii**:

***figuri sintactice și de construcție:** enumerația, repetiția, paralelismul sintactic, refrenul, simetria, antiteza, interogația retorică, exclamația retorică, invocația retorică;

***figuri semantice:** epitetul, comparația, metafora, oximoronul, sinestezia, simbolul;

***figuri de sunet** – aliterația, asonanța;

● **Reflexivitatea** creației lirice învederează înclinația evidentă a eului liric spre meditație, spre reflecție asupra problemelor abstracte ale Universului, cum ar fi condiția omului/artistului în lume, Geneza, relația omului cu Divinitatea etc., element compozițional prezent cu predilecție în poeziile filozofice: „*Fu prăpastie? Genune? Fu noian întins de apă?/ N-a fost lume pricepută și nici minte s-o priceapă.*” („*Scrisoarea I*”, de **Mihai Eminescu**).

◆ **IMAGINARUL POETIC** transfigurează realitatea concretă într-o viziune artistică specifică și particularizată prin care eul liric își exprimă concepția asupra existenței, a naturii, a Universului etc. Așadar, imaginarul poetic implică ***interpretarea și reflectarea sensibilă a lumii înconjurătoare, prin funcția expresivă și estetică a cuvântului, sunetelor și culorilor.***

(Definițiile conceptelor de mai sus se regăsesc în „*Dicționarul de științe ale limbii*”, Editura Nemira, autori: **Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan**).

◆ **PROZODIA** este o ramură a poeziei, care se ocupă cu studiul tehnicii versificației, având în vedere sistemul de pronunțare a silabelor – accentuate și neaccentuate, lungi și scurte – referindu-se, deci, la metrică și versificație.

● ***Elementele de versificație*** structurează forma poeziei și se referă la: ***strofă, vers, vers alb, măsură metrică, rimă și ritm.***

Strofa** este subdiviziunea unei poezii, diferențiindu-se după numărul de versuri care o compun: ***monovers, distih, terțet (terțină), catren, cvinarie, sextină (senarie) și polimorfă (7-12 versuri). Unele creații lirice nu sunt structurate pe strofe, în special cele aparținând literaturii populare.

***Versul (stihul)** este un rând dintr-o poezie, în care se manifestă toate regulile de prozodie: ritmul, rima și măsura.

***Rima** este tehnica versificației referitoare la potrivirea sunetelor la final de vers și conferă poeziei muzicalitate.

În funcție de ***prezența accentului*** pe silabele care alcătuiesc rima, aceasta poate fi:

– ***feminină*** – accentul cade pe penultima/ antepenultima silabă: „***rămu-rele/rândunele***”; „***licoarea/privighetoarea***”;